

A csupasztorkú géb (*Babka gymnotrachelus*) terjeszkedése a Közép-Tiszán

Sólyom Norbert, Sallai Márton, Halasi-Kovács Béla

A Tisza hazai szakaszán elsőként 2018-ban, a Körös torkolatánál találták meg Sallai Zoltán és munkatársai a csupasztorkú gébet, amelynek fölfelé haladását 2019-ben a Körösben, majd a Hortobágy-Berettyóban is tapasztalták. Az utóbbi években a Tiszában is följebb jutott a faj, ezt igazolják az újabb észlelési adatai. 2023. október 14-én a szolnoki Tisza-szakaszon (336+800 fkm), fenekező horgászat közben a fajnak egy újabb példánya akadt a horogra, 2023. július 13-án pedig a Közép-Tiszán végzett hossz-szelvény-vizsgálat eredményeként Csataszög térségéből is kimutattuk (Y749580; X214305). Ez utóbbi hely több mint 100 folyamkilométerrel esik följebb a Körös-torkolattól.

A két újabb előfordulási adatból arra következtet-

A szolnoki szakaszon fogott csupasztorkú géb (Fotó: Sólyom Norbert)

hetünk, hogy a faj terjeszkedése tovább folytatódik a Felső-Tisza irányába.

Csupasztorkú géb (*Babka gymnotrachelus*) a Zagyvában és a Tarnában

Szepesi Zsolt, Pádár Patrik

2018 őszén Sallai Zoltán és Juhász Péter több helyen is kimutatta a csupasztorkú gébet a Tisza alsó szakaszán, Csongrád (244 fkm) és Szeged (168 fkm) között. A faj további gyors terjedését prognosztizálták, mégis meglepő volt, hogy 2023. szeptember 8-án a Zagyva jászteleki zúgójánál (53 fkm EOY y722040 x237491) 2 adult egyedet és 5 ivadékot sikerült fognunk. A legnagyobb egyedet (SL = 73 mm) erősen áramló, kavicsos aljzatú szakaszon, az összes többit pedig a medret részben elzáró keresztirányú kőszóráson, jelentős számú folyami gébvel (*Neogobius fluviatilis*) és tarka gébvel (*Proterorhinus semilunaris*) együtt találtuk meg.

Az ivadékok alapján feltételeztük, hogy a Zagyva alsó szakaszán is jelen van, de ezt csak 2023. 09. 29.-én tudtuk igazolni, amikor a szolnoki zúgónál (2,4 fkm), az ujszászi kövezésen (25 fkm) és a jánoshidai zúgónál (39 fkm) összesen 53 példányt fogtunk.

A Tarna öt kilométerrel Jásztelek felett torkollik a Zagyvába. A Tarna jászjákóhalmi szakaszán (0,9 fkm, y720280 x241947) 2023. 09. 08.-án 2 kifejlett meg 3 fiatal példány, majd öt nappal később a jászjákóhalmi zúgónál (2,2 fkm y720824 x243147) 8 adult egyed és 7 ivadék került kézre, de Jászdózsánál (8 fkm) és feljebb nem találtuk meg a Tarnában. Ennek ellenére az adatok

A jászjákóhalmi zúgónál is ott él már a csupasztorkú géb (Fotó Szepesi Zsolt)

azt mutatják, hogy a csupasztorkú géb már megtelepedett a Zagyva vízrendszerében.

Csongrád és a tarnai lelőhely között a távolság 153 fkm. Mivel a Maroson vízfolyással szemben évente 50 folyamkilométert is képes volt megtenni ez a faj, öt év alatt itt is feljuthatott önerejéből Jászjákóhalmáig.

A folyami géb a Tarnában nyolc év alatt jutott el a torkolattól Aldebrőig (43 fkm). A csupasztorkú géb valószínűleg jóval rövidebb idő alatt fogja megtenni ezt a távot.

Szilvaorrú keszeg (*Vimba vimba*) a Zagyva vízrendszerében

Csipkés Roland, Sály Péter, Maroda Ágnes, Pádár Patrik, Szepesi Zsolt

A szilvaorrú keszeg első példányait 2021-ben Szentlőrinc-kátánál és Jászteleknél mutattuk ki a Zagyvából, de 2022-ben egyik helyen sem észleltük. Viszont 2023. augusztus 2-án Jászteleknél (53 fkm, EOY y722040 x237491) két példánya is előkerült (SL 194 mm és 68 mm), melyek közül az utóbbi az érdekesebb adat, ugyanis ez a másodnyaras egyed már nagy valószínűséggel a Zagyvában született 2022-ben.

A Tarnából új halfajként először 2023. 08. 31-én sikerült kimutatni.

A kápolnai mintavételi helyen (39,5 fkm, 3-as főút, EOY y739545 x269065) négy szilvaorrú keszeg került a kezünkbe (SL 120–200 mm között). 2023. 09. 08-án a jászjákóhalmai torkolati szakaszon (0,1 fkm, y719805 x241251) egy 138 mm-es, 2023. 09. 20-án Kápolna felett (39,9 fkm y739632 x269589) egy 150 mm-es példányt

Két szilvaorrú keszeg a Tarna kápolnai szakaszáról (Fotó: Csipkés Roland)

fogtunk. A Tarnából azonban se Aldebrónél (43 fkm), se Kálnál (35 fkm), se Zaráknál (18 fkm) nem került elő, és a Zagyvából sem fogtuk 2023. 09. 08-án Jászteleknél.

Ezekből az adatokból messzemenő következtetést nem lehet levonni, de elképzelhető, hogy egy őshonos halfaj megtelepedésének vagyunk tanúi a Zagyva vízrendszerében.

Szilvaorrú keszeg (*Vimba vimba*) a Tisza-tó tározóterében

Juhász Máté

A szilvaorrú keszeg a közepes és nagyobb folyók gyorsabb, dombvidéki szakaszain gyakori, a Tisza-tó lassú, duzzasztott vizében viszont az utóbbi időkhöz kifejezetten ritkaságnak számított. Ám 2022-ben több fiatal példányával is találkoztunk itt, olyan szokatlanul mondható élőhelyeken, mint a Tiszafüredi öntöző főcsatorna tisztaörvényi csendesítőmedencéje, illetve a tiszafüredi sekély tározótér.

2023-ban Sarudnál – a tározótér nyugati szélén áramló Kis-Tisza közelében – újabb két példányt sikerült fognunk a törpeharcsa szelekciós halászatához használt apró szemű varsákkal. A 2023. 10. 16-án hálóba került példány lelőhelyének koordinátái 47.575342, 20.611286, a másikat, melyet 2023. 10. 28-án fogtunk 47.573923, 20.612381.

A lelőhelyek hínárfélékkel gazdagon benőtt, iszapos

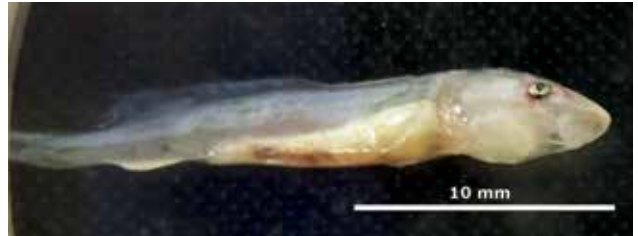
A sarudnál fogott szilvaorrú keszeg egyike (Fotó: Juhász Máté)

medrű állóvízi környezetében az erősebb szelek és az áradások időszakosan gyenge áramlást alakíthatnak ki, talán ez tarthatta helyben ezeket a halakat, amelyek a számukra szokatlan élőhely ellenére is jó kondícióban voltak. Elképzelhető azonban, hogy a folyóvízi állomány erősödése is ott lehet a hasonló megfigyelések gyakoribbá válásának hátterében.

Tokivadék a Közép-Tiszán, a kiskörei vízlépcső felvizeről

Halasi-Kovács Béla, Sallai Márton

2023. május 19-én elektromos kecével végeztünk hosszszelvény szerinti felmérést a Közép-Tiszán. A kiskörei duzzasztó közvetlen felvizen (Y760634; X240132) végrehajtott mintavétel során több más halfaj mellett egy idei, zsenge tokivadékot is fogtunk, melynek teljes hossza (TL) 23 mm volt. Feltételezésünk szerint a Tisza duzzasztó feletti szakaszáról előkerült tokivadék kecsege (*Acipenser ruthenus*), de a pontos azonosítás érdekében genetikai vizsgálatot is szükséges végezni.

Az előkerült tokivadék nagyító alatt (Fotó: Sallai Márton)

Amurgéb (*Perccottus glenii*) a Bódvában

Sallai Zoltán

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer, halközösségek vizsgálata projekt keretében végeztem felméréseket a Bódván, 2023. szeptember 13-án. Perkupánál a közúti híd alatt, nem messze a gyűrűzótábortól, a folyó bal partján (X348729; Y771827) vízben gázolva halásztam elektromos halászgéppel. A viszonylag gyorsan áramló, kavicsos medrű folyószakaszon, a part menti növényzetből egy adult amurgéb került elő. A faj tudomásom szerint korábban nem volt ismert a folyóból, így új fajként kezelhetjük. Az előfordulási adat egyrészt bizonyítja a faj további terjeszkedését, másrészt rámutat, hogy a gyors sodrású szakaszok sem akadályozzák meg a gradációját.

A Bódvából kézre került adult amurgéb (Fotó: Sallai Zoltán)